

BULLETIN ČSMP

Česká společnost pro mezinárodní právo
www.csmp-csil.org E-mail: CSMP@seznam.cz

Slovo úvodem

Vážené členky a vážení členové ČSMP,

přiblížilo se léto a s ním přišel čas bilancovat, co se nám v ČSMP během uplynulého akademického roku podařilo a kde máme ještě rezervy.

Z bilancování za rok 2011–2012 nevychází ČSMP vůbec špatně. Na podzim vyšlo druhé číslo anglicky psané *České ročenky mezinárodního práva veřejného a soukromého* (CYIL), které bude brzy následovat číslo třetí. ČSMP dále v uplynulých měsících uspořádala řadu přednášek, o jejichž průběhu se snažíme v Bulletinu informovat prostřednictvím stručných zpráv.

Za snímkou stojí i to, že během posledních měsíců byly v ČSMP zavedeny některé novinky. Kromě vydávání tohoto Bulletinu se mezi ně řadí zřízení jednotné e-mailové adresy ČSMP a CYIL, vytvoření facebookové stránky ČSMP a uspořádání prvního setkání se zájemci o mezinárodní právo z řad studentů (22. 5. 2012, Právnická fakulta UK).

V tomto čísle najdete

Slovo úvodem	1
Informace ke členským příspěvkům (ČSMP)	1
Akce ČSMP	2
<i>Doc. Scheu: Dublinský systém ve světle evropské ochrany lidských práv</i>	2
<i>Dr. Honusková: Budoucnost definice uprchlíka v mezinárodním právu</i>	2
Mezinárodní investiční spory vedené proti Slovenské republice	3
Ratko Mladić před soudem	4

Nové věci chystáme též do akademického roku příštího. Od podzimu 2012 by se měl rozeběhnout cyklus pravidelných přednášek na aktuální téma, konaných vždy druhou až třetí středu v měsíci. Určitou proměnou projdou rovněž webové stránky ČSMP, které již neodpovídají potřebám společnosti. Jakékoli další náměty na další zlepšení činnosti ČSMP jsou vítány.

Přejeme všem členkám a členům ČSMP hezké léto, které snad zpříjemní i tento Bulletin, a těšíme se, že nám zachováte přízeň i v roce 2012–2013.

Veronika Bílková (Vědecká tajemnice ČSMP)

Informace ke členským příspěvkům (ČSMP)

Vážené členky, vážení členové,

děkujeme všem z vás, kteří svými příspěvky podporujete činnost České společnosti pro mezinárodní právo. Vedle občasných sponzorských darů a nenárokové projektové podpory ze strany Rady vědeckých společností představují vaše příspěvky hlavní zdroj financování ČSMP. Díky nim může být rozšiřována nabídka akcí Společnosti, udržovány internetové www.csmp-csil.org a www.cyil.eu a vydávány odborné publikace ČSMP.

Pokud ještě nemáte uhrazen členský příspěvek na rok 2012, můžete tak učinit převodem na účet ČSMP u České spořitelny, a.s., č. 1937706349/0800. Platbu je vhodné identifikovat variabilním symbolem, který naleznete v některé z Vám adresovaných výzev k úhradě příspěvku, nebo vám jej sdělíme na emailu zuzana.travnickova@vse.cz.

Zuzana Trávníčková (Hospodářka ČSMP)

Akce ČSMP – květen a červen 2012

Doc. Harald Christian Scheu: Dublinský systém ve světle evropské ochrany lidských práv (23. května 2012)

Jana Tatcheva (studentka PF UK)

Dne 23. 5. se na půdě Právnické fakulty UK konala přednáška doc. Mag. phil. Dr. iur. Haralda Christiana Scheue, Ph.D., z katedry evropského práva PF UK na téma *Dublinský systém ve světle evropské ochrany lidských práv*.

Po krátkém představení samotného systému se příspěvek zaměřil na dva rozsudky evropských soudních orgánů z roku 2011 (M.S.S. proti Belgii a Řecku, č. 30696/09 a N. S. v. Secretary of State for the Home Department, č. C 411/10), které poukazují na problémy v aplikaci nařízení zejména s ohledem na *princip non-refoulement*.

V těchto případech se odráží vývoj judikatury, který došel až k postupnému odklonu od doktríny rovnocennosti ochrany na úrovni EU v judikatuře ESLP a také principu vzájemné důvěry rozhodování SDEU.

Dr. Věra Honusková: Budoucnost definice uprchlíka v mezinárodním právu (5. června 2012)

Tomáš Jungwirth (student PF UK)

Dne 5. 6. proběhla v budově Právnické fakulty UK přednáška JUDr. Věry Honuskové, Ph. D. z katedry mezinárodního práva PF UK na téma budoucnosti definice uprchlíka v mezinárodním právu.

Přednášející přiblížila historii uprchlického práva jako takového i podmínek, za nichž byla přijata Úmluva o právním postavení uprchlíků z roku 1951. Připomněla, že definice zde obsažená byla vytvořena *ad hoc* pro účely aplikace na osoby, které se staly uprchlíky v důsledku druhé světové války. Protože tato definice od přijetí Protokolu z roku 1967 může být aplikována i dnes, je nutné ji přizpůsobovat aktuálním podmínkám.

Ústředním tématem přednášky tak bylo zmapování vývoje interpretace této definice včetně přihlédnutí ke specifickým úpravám v jednotlivých světových regionech. Hlavní problém spatřuje Dr. Honusková v přechodu od pojetí uprchlíků jako specifické

skupiny k jejich přísné individualizaci. Tento vývoj může vést k tomu, že se (zejména evropské) státy mohou cítit „zahlceny“ žadateli o azyl.

V debatě se diskutující dotkli například definičního problému uprchlictví v kontrastu k azylu či absorpční schopnosti jednotlivých států a možnosti uprchlíků zneužívat otevřenějšího výkladu definice. Dr. Honusková přednášku zakončila uvedením dvou „hraničních“ příkladů žadatelů o azyl z nedávné české praxe.

Mezinárodní investiční spory vedené proti Slovenské republice

Miloš Olík (ROWAN LEGAL)

V poslední době čelila Slovenská republika několika investičním sporům vzniklým na základě bilaterálních dohod o podpoře a vzájemné ochraně investic. Celková bilance počtu sporů, ve kterých je Slovensko stranou žalovanou, dosahuje ke dni zaslání tohoto příspěvku šesti ukončených, dvou běžících a dvou nově ohlášených arbitrážích. Pro srovnání je možno uvést, že Česká republika figurovala v přibližně dvaceti investičních arbitrážích, což ji dle statistik UNCTAD činí pátou nejžalovanější zemí světa.

Historicky první investiční arbitráž vedla proti Slovensku ČSOB. Nárok ČSOB vyplýval z tzv. konsolidační smlouvy, na základě které byly založeny speciální konsolidační agentury. Do těchto konsolidačních agentur se převedly úvěry zaplacené původně z prostředků ČSOB, přičemž Slovensko uhradilo jen část svých závazků. Tribunál v roce 2004 nakonec rozhodl, že Slovensko musí uhradit ČSOB sumu přibližně 25 mld SKK.

V roce 2008 byl před Mezinárodní středisko pro řešení investičních sporů (ICSID) předložen švýcarským investorem *Branimirem Mensikem* spor o náhradu škody z údajně zmařené investice do odvětví minerálních vod. Řízení bylo nakonec na základě rozhodnutí tribunálu zastaveno.

V dalších dvou arbitrážích Slovenská republika dokázala uspět především díky prosazení jurisdikčních námitek. V roce 2009 byl v jurisdikční fázi ukončen investiční spor předložený rakouskou společností *Austrian Airlines AG*. V tomto sporu šlo o náhradu škody za údajné zmaření investice týkající se privatizace bratislavského letiště.

Dále pak v jurisdikční fázi uspělo Slovensko ve sporu se švýcarskou společností *Alps Finance and Trade AG*, která si nárokovala náhradu škody způsobené údajně protizákonným rozhodnutím soudu o pohledávce v konkursním řízení. Tribunál v tomto případě v roce 2011 odmítl žalobu již v jurisdikční fázi a nařídil žalobci nahradit náklady arbitrážního řízení, včetně nákladů vynaložených na právní zastoupení Slovenska.

Legislativní změny v systému veřejného zdravotního pojištění přijaté v letech 2007–2009 vedly hned ke třem dalším investičním sporům iniciovaným zahraničními investory – akcionáři zdravotních pojišťoven.

Největší investiční arbitráž co se týče výše žalované sumy (přibližně 1 mld EUR) byla zahájena společností *HICEE, B.V.*, a to podle dohody o podpoře a vzájemné ochraně investic uzavřené s Holandským královstvím. V tomto investičním sporu dokázala Slovenská republika uspět již v úvodní fázi, když tribunál rozhodl, že nemá jurisdikci k rozhodování v této věci. Jurisdikční námitka spočívala v tom, že investice žalobce nespĺňovala předpoklady pro poskytnutí ochrany z důvodu, že nešlo o investici učiněnou přímo anebo prostřednictvím investora ze třetího státu.

Dalším, v arbitrážním světě ostře sledovaným sporem, je investiční spor s holandskou společností *Achmea B.V.* (dříve *Eureka B.V.*). V této arbitrážích vnesla Slovenská republika námitku neplatnosti, resp. neaplikovatelnosti dohody o podpoře a vzájemné ochraně investic z důvodu jejího nesouladu s právem EU.

Námitka mimo jiné spočívá v tom, že systém investičních arbitrází je neslučitelný s vnitřním trhem a představuje paralelní systém k systému ochrany založenému právem EU, přičemž rozhodčí doložky porušují právo EU (zejm. ustanovení čl. 344 TFEU). Arbitrážní tribunál však v roce 2010 svoji jurisdikci odůvodnil a Slovenská republika následně napadla toto rozhodnutí u místně příslušného soudu v Německu. Lze předpokládat, že otázka nakonec bude muset být rozhodnuta Soudním dvorem EU.

V pořadí třetím investičním sporem týkajícím se legislativy veřejného zdravotního pojištění je spor s rakouskou společností *European American Investment Bank, AG*, který se nyní nachází ve fázi před rozhodnutím o jurisdikci.

Historický úspěch zaznamenalo Slovensko ve sporu s holandskými investory *A.J.Oostergetelem a T.Laurentius*. V dubnu tohoto roku bylo Slovensku doručeno finální meritorní rozhodnutí, ve kterém tribunál zamítl veškeré nároky uplatněné investory a

uložil jim nahradit náklady řízení a rovněž i část nákladů Slovenské republiky na právní zastoupení. Spor byl veden podle dohody o podpoře a vzájemné ochraně investic uzavřené s Holandským královstvím. Žalobci investovali v polovině 90. let do společnosti Bratislavská cvernová továrna - BCT, která po několika letech od privatizace skončila v konkurzu.

Za příčinu konkurzu označovali žalobci postup některých státních orgánů. Škodu, která jim měla vzniknout, vyčíslili na téměř 300 mil. EUR. Tribunál však veškerá obvinění žalobců odmítl a neshledal, že by investorům nebylo zajištěno rovnoprávné a spravedlivé zacházení. Za pravděpodobnou příčinu úpadku pak označil jednání samotných žalobců působících v rozhodovacích orgánech společnosti.

Závěrem je třeba doplnit, že se celkový počet investičních sporů zřejmě brzy rozroste, neboť nedávno byly zaregistrovány další dva spory, ve kterých zahraniční investoři oznámili úmysl zahájit mezinárodní spor proti Slovenské republice.

Ratko Mladić před soudem

Veronika Bílková

Dne 16. května 2012 začal v Haagu dlouho očekávaný proces s bývalým nejvyšším velitelem ozbrojených sil Republiky Srbské v Bosně a Hercegovině, generál plukovníkem Ratko Mladićem. Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii (ICTY), před nímž je proces veden, viní Mladiće ze série zločinů podle mezinárodního práva, které zahrnují genocidu, zločiny proti lidskosti a válečné zločiny.

Těchto zločinů se měl dopustit coby účastník společného zločineckého podniku (joint criminal enterprise), spolu s dalšími bosenskými Srby, za občanské války v Bosně a Hercegovině v letech 1992–1995. Konkrétně je Mladić viněn např. z masakru ve Srebrenici v roce 1995, podle nějž se mu též přezdívá „řezník ze Srebrenice“, z obléhání a ostřelování Sarajeva v letech 1992–1995, při němž zahynulo přes 10.000 lidí, ze zabíjení

muslimských a chorvatských civilistů, ničení kulturních statků a náboženských objektů (zejména různých mešit) či krutého nakládání a vraždění osob umístěných v srbských detenčních táborech na území Bosny a Hercegoviny.

Proces s Ratko Mladićem (a paralelní proces s Radovanem Karadžićem) je poslední, a vzhledem k předčasné smrti bývalého srbského prezidenta Slobodana Miloševiće vlastně i první, skutečně velkou kauzou ICTY.

Mezinárodní tribunál pro bývalou Jugoslávii díky němu získal příležitost zakončit svou mnohaletou činnost tím, že konečně odsoudí opravdu velké ryby. A současně ztratil důvod prodlužovat svou existenci s odůvodněním, že si na ulovení takových ryb musí počkat.